

12 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin kamusal ve özel mekânlar üzerinden tanımlandığı bu yapı, 'ev' ve 'iş' yaşamı ile mekânlarını sırasıyla dişil ve eril karakteristiklerle donatmaya ve doğallaştırmaya hizmet ediyor.
- ▶ Bu bağlamda ev, kadınlara ait olan doğal bir yer olarak kurgulanıp yeniden üretilirken, kamusal mekân erkeklerin baskın ve söz sahibi olduğu bir mekânsal öge olarak sunuluyor ve pratik ediliyor.

12 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Oysaki yukarıda anılan kapitalist dönemin başlarında pek çok kadının ev dışında çalışmakta olduklarını burada not etmek tarihsel hafıza için çok önemli olsa gerek. Bu süreçte orta ve alt sınıf kadınlar yereldeki işleri veya aynı zamanda endüstri devrimi esnasında fabrikalarda çalışıyorlardı.
- ▶ Ancak toplumun daha yoksul kesimlerinde kadınların etkin bir biçimde çalışma pratiklerine rağmen kamusal ve özel mekânın ayrışması ve hasıl ediliş i ideolojik bakımdan değişmez bir biçime kavuşuyordu.

12 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Feminist alanyazın, günümüz için 'ev' ve 'iş' ikiliğine özgü algılar konusundaki ideoloji biçiminin sürdüğünü ortaya koymaktadır. Dolayısıyla ev-özel mekânâ dair, evcilliğe ait, doğal ve olması gereken budur biçimindeki kavrayışların dişilik ve kadınlığa özgü popüler tanımlarla hala bağdaşık olduğunun altını çizmek önemli.
- ▶ Bu nedenle feminist coğrafyacılara ev ile ilgili algılanan klişe nosyonlara ve özgülüklere onları sorunsallaştırmak adına vurgu yaptıkları gözlemlenir.

12 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Sanat ve medya alanyazınında ise ev mekânı genellikle aileye ilişkin güvenli, duygusal bir barınak olarak resmedilir. Bu noktada 'ev', ahlaki istikrarın, manevi değerlerin, kadının vazifesi ve sorumluluğu alanında kalan ve tüm bunların sembolleştirildiği net bir pozisyona sahiptir.
- ▶ Kamusal mekânda yer alan 'iş' ise kavramsal bakımdan bir karşıtlık kategorisi içinde kalmaya devam eder. Oysa 'ev', pasifliğin ve evcil saadetin yeriiken 'iş', erkeklerin değerlerini ve ekonomik üretkenliklerini kanıtladıkları eril altlıkla beslenen aksiyon mekânıdır.

12 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Sayısız örnek ve sembollerle temsil edilen ve her tür dekorasyonla pekiştirilen ev hep kadının mekânıdır. Hatta bu yapı, çoğu kez kentsel planlama da uygunsuz olduğu için kadınların çocuklarıyla birlikte kamusal mekâna doğru olan hareketini cesaretsizleştirici bir rol üstlenir.
- ▶ Bunun sonucunda pek çok kadın kamusal mekândan çekinir, hatta korkar ve onların kentsel/kamusal mekân içindeki hareketleri cinsel şiddete maruz kalma korkusundan ya da bu konuda tembhlendiklerinden dolayı kısıtlanır.

12 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Bazı örneklerde ise erkekler şiddet kullanarak kızlarını ve eşlerini evlerinden ayrılmamaları konusunda kontrol altında tutarlar.
- ▶ Sonuçta bazı ülkelerde kadınların kamusal mekândaki hareketliliği yasalarla sınırlanmıştır: Libya ve İran gibi ülkelerde seyahat edebilmek için kadınlar kocaları ya da babalarından izin almak yükümlülüğü altındadırlar.

12 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ 'Ev' ve 'iř' nosyonlarının özel ve kamusal mekânlardaki var oluşu toplumsal inşa süreciyle ilişkilidir.
- ▶ Pek çok feminist coğrafya araştırması bu kavramların doğasının toplumsal inşa süreciyle ilgili olduğunun farkına vararak 'ev'in açık doğallığının dişiliğin mekânı ve 'iř'in ise erilliğin mekânı olarak kurgulanmış olan mekânsal düzeni eleştirmeyi ve sarsmayı amaç edinmektedir.

12 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Bu argümanları takviye etmek adına feminist coğrafyacılar zamanla farklı bireyler tarafından inşa edilmiş olan kamusal ve özel mekânlardaki çok yönlü yapıları ve toplumsal cinsiyet düzeninin gerçekleşme biçimlerini mekânsal özellikler üzerinden aydınlatmaya odaklanmaktadır.
- ▶ Gel gelelim 'ev',ironik bir biçimde daima nostaljinin ve empatinin mekânı olarak üretilmez. Bundan ziyade pek çok kadın için ev, baskının, usanmışlığın, suiistimal ve taciz edilmenin mekânıdır.
- ▶ Hatta sıklıkla erkekler de evin nosyonlarının romantize edilmesine meydan okuyarak onu kavramsallaştırırlar.